Упровадження системи розвивального навчання (Б. Д. Ельконіна-В. В. Давидова) в практику роботи учителя початкових класів

Про досвід роботи

спеціаліста вищої категорії,

«учителя-методиста»

Цюрупинської гімназії

Лебедєвої Ірини Віталіївни

Актуальність роботи над темою «Упровадження системи розвивального навчання (Б. Д. Ельконіна – В. В. Давидова) в практику роботи учителя початкових класів» Лебедєвої І.В., учителя початкових класів Цюрупинської гімназії, пов'язана з головною метою сучасної освіти, яка полягає у створенні оптимальних умов для розвитку й становлення особистості як суб'єкта діяльності й суспільних відносин, розвитку в людині механізмів самореалізації, саморозвитку, адаптації, саморегуляції, самовиховання, необхідних для становлення особистості, здатної до діалогічного способу взаємодії з людьми, природою, культурою, цивілізації. Основні цілі освіти розвивального навчання, які реалізує учитель:

1. Формування у дитинипевних здібностей до самовдосконалення, що спираються на уміння вчитися, на можливості долати власну обмеженість, розширювати межі своїх знань, переходити від невміння до умілості в будь-якій сфері діяльності й людських відносинах, наразі, у відносинах із сам собою.
2. Зміна відносин між учителем та учнем. У системі розвивального навчання учитель та учень виступає як рівноправні партнери, щоразом ведуть пошукову роботу й не бояться оцінювати один одного.
3. Формування у школярів творчості, відповідальності, волі та інтегральних почуттів, до яких відносяться:
   - почуття власної гідності, яке тісно переплітається з адекватною самооцінкою особистості;
   - вміння співчувати;

- почуття причетності.

Лебедєва І.В. працює в системі розвивального навчання з 1996 року, після закінчення навчання у Харківському Центру психології та методики початкового навчання. За час викладання предметів у системі розвивального навчання вчителем отримані результати, що підтверджують ефективність впровадження технології розвивального навчання у практику роботи початкової школи. Так за підсумками 2015-2016 н. рік базовий рівень учбових досягнень учнів, яких навчає Лебедєва І.В. становить - 100%, якісний показник – 75%, інтелектуальний рейтинг – 8, 5.

Впровадження технології розвивального навчання формує в учнів можливість після закінчення початкової школи проявити сформовану здібність до постановки задач з самовиховання та самоосвіти, що забезпечує перехід на наступний етап вікового розвитку, де головною метою стає побудова свого життєвого шляху. Забезпечується також природність розвитку: протягом усього процесу дитина зберігає себе як цілісну індивідуальність, як творчу особистість, що розвивається.

У системі розвивального навчання вже у молодшому шкільному віці учитель приділяє основну увагу розвитку самостійності та рефлексії. Спираючись на квазі-дослідницький метод навчання, який дозволяє дитині самостійно розкрити історію виникнення питання та логіку його розвитку, школяр постає суб'єктом навчальної діяльності. Зіштовхнувшись із проблемною ситуацією, дитина сама розуміє своє незнання й потребу в одержанні цього знання через літературу,

компетентних людей, засоби масової інформації. На уроках учитель вибудовує матеріал таким чином, щоб у дітей не виникало питання «А навіщо мені це?» Цьому сприяє уміння вчителя утримувати паузу незнання. Таким чином, знання про своє невміння перетворюється з недоліку в стимул до розвитку та самовдосконалення як з боку дорослого, так і дитини. Дітей при цьому не порівнюють один з одним, а тільки відслідковують їх власну динаміку розвитку. Це дозволяє на уроках створити атмосферу довіри, співробітництва, взаємоповаги.

Лебедєва І.В. вважає, що відчути свою значущість, унікальність, бути поміченим оточуючими – базова потреба кожної людини. Від того наскільки в повному обсязі задоволено цю потребу, залежить успіх подальшого особистісного росту людини. Розуміючи потреби дитини бути зрозумілим та поміченим, Лебедєва І.В. пропонує групову форму роботи, яка передбачає формування уміння вести учбовий діалог. Завдяки роботи в групі, діти, знаходячи проблемну ситуацію та відокремлюючи межу знання від незнання, в процесі навчального діалогу знаходять шляхи розв'язку. При цьому слухаючи інших та висловлюючи свою точку зору, учень краще розуміє новий матеріал, розвиває своє мовлення, вчиться працювати в команді, набувати навичок спільного розв'язання проблеми. У групі ніхто не залишається непоміченим. Кожен розуміє свою винятковість, значущість, внесок у спільну справу, здобуває віру в себе. Цікаво проходить біля дошки виступ учнів – захист результатів роботи кожної групи класу.

У практиці роботи Лебедєвої І.В. використовує групову роботу, як основну форму дослідницької діяльності молодшого школяра та планує проведення уроків за типологією і структурою, рекомендованою методистами розвивального навчання.

Структура уроків за типологією в системі розвивального навчання

Урок постановки навчальної задачі

1. Створення ситуації успіху.
2. Створення ситуації розриву.
3. Фіксація місця розриву в знаково-символічній формі.
4. Формування навчальної задачі учнями та вчителем.
5. Рефлексія.

Урок розв'язання навчальної задачі

1. Аналіз умови розв'язання задачі.
2. Безпосереднє розв'язання задачі, конструювання нового способу дії.
3. Рефлексія.

Урок моделювання та перетворення моделі

1. Перетворення умов задачі.
2. Безпосереднє моделювання.
3. Перетворення моделі.
4. Рефлексія.

Урок розв'язання конкретно-практичних задач

на конкретизацію загального способу дії

на відпрацювання способу дії

1. Створення учбової ситуації.
2. Постановка учбової задачі
3. Аналіз умов розв'язання задачі.
4. Рефлексія

Урок контролю та оцінки

1. Створення учбової ситуації.
2. Контроль та оцінка використання способу дії.
3. Рефлексія.

Лебедєва І.В. любить свою педагогічну роботу, поважає особистість кожного учня. Швидко й правильно реагує на нестандартні ситуації на уроці, проявляє свою творчість, постійно розвивається й самовдосконалюється.

Заступник директора з НМР

Цюрупинської гімназії

Вістерина Т.І.